

UNDERLAG FÖR AVGRÄNSNING

MILJÖBEDÖMNING FÖR INTERREG SVERIGE – NORGE PROGRAMMET 2021 - 2027

2021-02-10

UNDERLAG FÖR AVGRÄNSNING

MILJÖBEDÖMNING för Interreg Sverige –Norge programmet 2021 -
2027

KUND

Länsstyrelsen i Jämtlands län

KONSULT

WSP Sverige AB

KONTAKTPERSONER

Göran Hallin

Victoria Kalén

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	4
1.1	REVIDERAD VERSION	4
1.2	BAKGRUND	4
1.3	SYFTE	4
1.4	PROGRAMOMRÅDESBESKRIVNING	5
1.5	PROGRAMMET FÖR INTERREG SVERIGE – NORGE 2021 - 27	5
1.6	PROGRAMMOMRÅDETS MILJÖ	6
2	GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER	9
2.1	AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN	9
2.2	SVERIGES MILJÖKVALITETSMÅL	9
2.3	NORGES MILJÖKVALITETSMÅL	9
3	AVGRÄNSNING AV MILJÖBEDÖMNINGEN	11
3.1	DETALJERINGSGRAD OCH OMFATTNING	11
3.2	GEOGRAFISK AVGRÄNSNING	12
3.3	AVGRÄNSNING I TID	12
3.4	AVGRÄNSNING I SAK	12

1 INLEDNING

Detta pm utgör underlag för avgränsningen av miljökonsekvensbedömningen av programförslaget för interregprogrammet Sverige – Norge 2021 – 2027. Underlaget grundar sig, när det gäller omfattningen av programområdet och det föreslagna innehållet i programmet, på den remissutgåva som sändes ut från arbetsgruppen för programutvecklingen den 15 januari 2021.

Texten i detta underlag – liksom i det preliminära programförslaget - är delvis på svenska, delvis på norska. Även engelska begrepp förekommer.

1.1 REVIDERAD VERSION

Denna version av avgränsningsunderlaget har reviderats, med anledning av ändringar i programinnehållet. Revideringen består av att PO5 *Ett EU närmare medborgarna genom hållbar och integrerad utveckling* samt Interreg specifikt mål ETC förordning art 14 strukits från det ännu preliminära programkastet och därmed även bedömningarna av detsamma.

Eventuella justeringar i avgränsningen som kan komma att göras med anledning av övriga synpunkter som framkom i samband med avgränsningssamrådet är inte inkluderade i denna reviderade version. Dessa kommer (i förekommande fall) att redovisas i Miljökonsekvensbeskrivningsrapporten och i den samrådsredogörelse som upprättas när samrådet avslutas.

1.2 BAKGRUND

EU:s program för territoriellt samarbete (Interreg) är det instrument inom sammanhållningspolitiken som utformats för att möta utmaningar som överskrider nationsgränser och som kräver en gemensam lösning. Programmen delfinansieras i Sverige av Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) medan finansieringen i Norge helt kommer från norska aktörer.

Interreg har utgjort en del av EU:s sammanhållningspolitik sedan 1990. De övergripande målen är att minska gränserns påverkan för att främja en harmoniserad ekonomisk, social och kulturell utveckling i unionen som helhet. Under 2021 ska en ny programperiod inledas. Den ska omfatta åren 2021 – 2027.

För de kommande Interreg-programmen har EU-kommissionen presenterat ett förslag till ny förordning (COM(2018) 374 final, 2018/0199(COD)). De gränsöverskridande programmen ska enligt förslaget fokusera mer än tidigare på institutionellt samarbete, att få bort hinder för samarbete över gränserna och att utveckla gemensamma tjänster.

Interreg Sverige - Norge är ett av programmen i Norden. Programmets geografiska omfattning framgår nedan.

1.3 SYFTE

Enligt den svenska miljöbalken 6 kap 3 § ska den som upprättar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Då svenska myndigheter svarar för programmets upprättande är det svensk lag som ska gälla, tillsammans med EU:s så kallade SEA direktiv (Directive 2001/42/EC).

Enligt SEA-direktivet och förordningen om Interreg-programmen ska en sådan miljöprövning göras även av Interreg-programmen. Här ges en möjlighet att i en screeningprocess avgöra om programmet i fråga kräver en fullständig miljökonsekvensbedömning eller inte. Den svenska regeringen har, i

egenskap av ansvarig för detta Interreg-program, bedömt att en fullständig strategisk miljöbedömning av Interreg-programmet Sverige– Norge ska göras.

Syftet med miljöbedömningen är att integrera miljö- och hållbarhetsaspekter i programmet. Enligt miljöbalken 6 kap 9 § ska man då samråda om omfattningen av och detaljeringsgraden i miljökonsekvensbeskrivningen, MKB:n. I dialog med de programansvariga har föreslagits att detta samråd sker genom ett s.k. avgränsningssamråd.

1.4 PROGRAMOMRÅDESBESKRIVNING

Det geografiska området som är aktuellt för Interreg Sverige – Norge-programmet är mycket omfattande.

I Sverige omfattar området följande län i sin helhet:

- Jämtland
- Västernorrland
- Dalarna
- Värmland

Utöver dessa län ingår också delar av Västra Götalands län, nämligen kommunerna Strömstad, Tanum, Sotenäs, Munkedal, Lysekil, Uddevalla, Orust, Trollhättan, Vänersborg, Färgelanda, Mellerud, Åmål, Bengtsfors och Dals-Ed.

I Norge omfattas följande fylken i sin helhet:

- Trøndelag
- Innlandet

Utöver dessa fylken ingår också delar av Vikens fylke, nämligen gränskommunerna mot Värmland och Västra Götaland Rakkestad, Marker, Indre Østfold, Skiptvedt, Aurskog-Høland, Rælingen, Lørenskog, Lillestrøm, Enebakk, Nes, Ullensaker, Gjerdrum, Nittedal, Nannestad, Eidsvoll, Hurdal, Hvaler, Fredrikstad, Sarpsborg, Halden och Aremark kommuner.

Området har en folkmängd som uppgår till cirka 2,7 miljoner invånare. Härmed kan konstateras att området i sin helhet är relativt glest befolkat, även om variationerna mellan de olika delarna är stora.

1.5 PROGRAMMET FÖR INTERREG SVERIGE – NORGE 2021 - 27

Region Värmland i Sverige har den svenska regeringens uppdrag att samordna arbetet med att ta fram det nya programförslaget. Arbetet bedrivs genom en s.k. Joint Programming Committee (JPC) där de berörda regionerna är representerade. En arbetsgrupp svarar för det praktiska framtagandet av programförslagen.

Programmet syftar till att stimulera till en gränsöverskridande samverkan genom att medfinansiera olika former av gränsöverskridande utvecklingsprojekt. Som andra ERUF-finansierade program struktureras insatserna inom olika tematiska områden (kallade Policy Objectives). Under varje Policy Objective ska programmet sedan välja ett eller flera specifika mål (Specific Objectives). JPC väljer mål och specifika mål utifrån en lista med möjliga sådana policy objectives, men förordningen och regelverket begränsar samtidigt valmöjligheterna.

Programförslaget är ännu preliminärt. Jämfört med tidigare program är innehållet delvis mer anpassat till Interreg-programmens övergripande mål, med flera specifika mål som mer direkt fokuserar det gränsregionala mervärdet med insatserna.

Det preliminära förslaget till innehåll (**Policy Objectives** och *Specific Objectives*) är:

PO1 - Ett smartare Europa genom innovation och ekonomisk omvandling

- *Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik*
- *Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap*

PO 2 Et grønnere Europa

- *Främja anpassning, riskförebyggande och motståndskraft mot katastrofer i samband med klimatförändringar*
- *Fremme overgangen til sirkulærøkonomi*

PO 4. Et mer sosialt Europa genom sociala rättigheter

- *Grenseløst arbeidsmarked- Effektivisera arbetsmarknaderna och förbättra tillgången till sysselsättning av god kvalitet över gränserna*
- *Grenseoverskridende utdanning, praktisering og livslang læring*

1.6 PROGRAMMOMRÅDETS MILJÖ

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla en beskrivning av miljöförhållandena i de områden som kan antas komma att påverkas betydligt av planen eller programmet. Den ska också innehålla en beskrivning av relevanta befintliga miljöproblem som har samband med vissa naturområden eller andra områden av särskild betydelse för miljön. Här presenteras de förhållanden som bedömts vara mest relevanta för programmet. Beskrivningen är till stora delar hämtad från den bakgrundsanalys som gjorts inför programskrivningsarbetet.

Eftersom det aktuella programmet omfattar en yta av stor geografisk omfattning är en detaljerad beskrivning av miljöförhållanden och miljöproblem varken relevant eller möjlig. Istället ger vi här en överblick över den mångfald naturtyper och naturvärden som finns inom programområdet och som kan komma att påverkas av de insatser som programmet ska finansiera. Vi ger också exempel på de områden inom programområdet som omfattas av olika typer av lagstadgat skydd. En del i beskrivningen här handlar också om områdets relativa känslighet för olika typer av miljöpåverkan.

Miljön i programområdet

Programområdet innefattar stora arealer av naturområden vilka också innefattar särskilt betydelsefulla naturvärden. De båda länderna utgörs till stor del av skogsmark, fjäll, kust, fjordar och skärgårdar, vilka alla och på olika sätt utgör känsliga naturområden med stor andel biologisk mångfald och artrikedom.

Den relativt låga befolkningstätheten utgör en i naturmiljösammanhang viktig tillgång. Stora arealer är relativt glesbefolkade. Naturmiljön i programområdet utmärker sig genom sina skandinaviska särdrag. Detta innebär bl.a. ett kallt klimat, riklig fjällnatur och stora skogsområden.

Regionens ekosystem är unika, särskilt med tanke på att det finns vissa arter som är geografiskt begränsade. Inom området finns en stor variation av naturtyper, och därmed också många olika ekosystem.

I områdets svenska delar – särskilt i länen Västernorrland, Jämtland, Dalarna och Värmland dominerar de vidsträckta skogsområdena. Detta gäller också i stor utsträckning i landskapet Dalsland i Västra Götalands län. Även högplatåer och fjällmiljöer präglar de svenska länen mot gränsen i framför allt Jämtland och Dalarna. I de bohuslänska kommunerna i Västra Götaland är det skärgårdslandskapet med många öar och fjordar som präglar kusten mot Västerhavet. Västernorrland har även en långsträckt kust mot Östersjön (Bottenhavet) med utlopp för flera stora älvar och deltaområden.

I de norska delarna av området finns också en mycket stor variation naturtyper. Fjällområdena är betydande i Trøndelag och Innlandets fylken. I övrigt dominerar skogsområden även på norsk sida, i samtliga fylken. Ett kustlandskap finns både i områdets nordliga del, i Trøndelag med ett omfattande fjordlandskap och i söder med framför allt Vikens kust mot Oslofjordens östra sida och skärgård ner mot svenska gränsen.

Sårbara och hotade naturmiljöer

Många av naturområdena i programområdet är starkt påverkade av inte minst klimatförändringar, skogsindustrins ingrepp och en växande besöksnäring.

Den globala uppvärmningen beräknas i programområdet leda till en höjd havsnivå, en förhöjd årsmedeltemperatur samt ökad nederbörd under hela året och längre perioder av torra under sommaren. Säsongen med ett stabilt snötäcke kommer att bli kortare, växtsäsongen kommer i allmänhet att bli längre och vädret väntas bli mer extremt. Myrar och snölegor i fjällen är särskilt sårbara och hotade men även havsmiljöerna, både längs Oslofjorden och i Bohuslän såväl som längs Östersjöns kust är känsliga och kan hotas. Vidare påverkar en expansiv skogsindustri naturområden negativt genom dikning och åkerröjning. Att stora delar av programområdet, inte minst fjällmiljöerna, är populära för rekreation och besöksnäring riskerar bidra till att marken och växtligheten tar skada av besökare och barmarkskörning med terrängfordon eller cykel, men också när de exploateras för dess naturresurser genom bland annat vindkraft, vattenkraft och gruvindustri.

Kulturmiljöer och kulturarv

Programområdets geografi är vitt skiftande, med urgamla kulturbygder, relativt stora städer och ren glesbygd.

Trondheim och Sundsvall utgör programgeografins största städer, men andra relativt stora städer finns också i området, som Karlstad, Östersund, Falun, Borlänge, Trollhättan och Uddevalla i Sverige. I Norge finns större städer som Halden, Fredriksstad, Sarpsborg och Hamar i programområdet.

UNESCOS världsarv listar ett antal kulturarv och kulturmiljöer inom programområdet. Här är några exempel:

- Falun och Kopparbergslagen (Dalarna)
- Hällristningarna i Tanum (Västra Götaland)
- Bergstaden Röros (Trøndelag)

I många bygder har de samiska områdena en lång historia, med flera viktiga centra i programområdet. Samiska kulturlämningar kallas de spår som samernas bruk av landskapet lämnat genom århundraden. Det rymmer spår av olika samiska näringar, som fiske, jakt och renskötsel. Men i det samiska kulturlandskapet ingår också byggda miljöer som kapell, nybyggen och kyrkstäder. Inlandsområdena rymmer också en historia knuten till skogsbruk och gruv- och utvinningsindustrin.

Programområdet rymmer också flera exempel på hur människor sedan flera hundra år rört sig i landskapet, oberoende av dagens nationsgränser. Förutom samerna som ofta rört sig över gränserna i sin verksamhet finns utgjorde t.ex. pilgrimsvandringarna och den s.k. forbondetrafiken mellan Sundsvall/Jämtland och Trondheim viktiga sådana inslag.

Miljömål och skyddade områden

I hela programområdet görs stora ansträngningar för att skydda värdefulla natur- och kulturmiljöer och för att motverka effekterna av klimatförändringar. Nationalparker, naturreservat och naturskyddsområden (och motsvarande) innebär ett skydd för tusentals betydelsefulla naturområden i länderna, varav många är belägna i de norra delarna. Exempelvis ligger en majoritet av Sveriges

naturreservat i fjällvärlden.

Nedan sammanställer vi några ytterligare nyckeldata för ländernas skyddade naturområden inom programområdet.

Sverige

Cirka 14 procent av landets landareal har någon form av områdesskydd.

Nationalparker

Nationalparker är de starkast skyddade områdena i det svenska landskapet. Totalt finns 30 nationalparker, varav 8 i fjällvärlden.

Naturreservat

Totalt finns omkring 5 000 naturreservat i Sverige. De har ett lägre skydd än nationalparken men siktar mot att bevara och värna naturen och arterna inom reservatsområdena. Majoriteten av naturreservaten återfinns i fjällvärlden. Sett till ytan så finns 85 procent av landets naturreservatsyta i tre län (Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län).

Natura 2000

Natura 2000 områdena syftar till att främja den biologiska och utgör ett nätverk av ekologiskt sammanhängande områden i Europa. I Sverige finns närmare 4000 Natura 2000-områden. Flertalet ligger i fjällvärlden, och skyddas även av Fågeldirektivet (SPA), Art- och habitatsdirektivet (SCI) och innefattar Djur- och växtskyddsområden, biotopskyddsområden, nationalparker och naturreservat

Världsarv

I Sverige finns 15 s.k. Världsarv upptagna på UNESCO:s lista. Två av dem finns i programområdet som nämnts ovan. Dessa utgör båda i första hand kulturarvsmiljöer.

Norge

Omkring 17 procent av landets landareal har någon form av områdesskydd.

Nationalparker

Totalt finns 47 nationalparker, varav ett antal finns i programområdet, t.ex. Blåfjella/Skjekkerfjella i de nordligaste delarna av programområdet eller Ytre Hvaler i den sydligaste delen.

Landskapsverneområden

Totalt finns 195 landskapsverneområden i Norge, varav många berör programområdet. Ett exempel är Sylans Landskapsverneområde i Trøndelag. Skyddet för dessa områden kan ha grund i kulturella, upplevelsemässiga eller ekologiska värden.

Naturreservat

Totalt finns över 2414 Naturreservat i Norge. Naturreservaten har det starkaste naturskyddet.

Världsarv

Totalt finns 8 norska världsarv med på UNESCOs lista. Röros stadsmiljö är en kulturarvsmiljö från programområdet.

Norge deltar inte i Natura 2000-nätverket.

2 GENERELLA BEDÖMNINGSGRUNDER

Programmets miljökonsekvenser ska bedömas mot bakgrund av globala och nationella miljömål.

2.1 AGENDA 2030 OCH DE GLOBALA MÅLEN

FN har antagit 17 globala mål som ska bidra till en hållbar utveckling. Flera av målen är av stor betydelse för utvärderingen av programmets miljökonsekvenser.

Målen i Agenda 2030 har under senare tid också integrerats i de enskilda ländernas miljömålsarbete.

2.2 SVERIGES MILJÖKVALITETSMÅL

Riksdagen i Sverige har antagit 16 miljö kvalitetsmål. Målen är:

1. Begränsad klimatpåverkan
2. Frisk luft
3. Bara naturlig försurning
4. Giftfri miljö
5. Skyddande ozonskikt
6. Säker strålmiljö
7. Ingen övergödning
- 8. Levande sjöar och vattendrag**
9. Grundvatten av god kvalitet
- 10. Hav i balans samt levande kust och skärgård**
11. Myllrande våtmarker
- 12. Levande skogar**
13. Ett rikt odlingslandskap
- 14. Storslagen fjällmiljö**
15. God bebyggd miljö
- 16. Ett rikt växt- och djurliv**

Flera av dessa mål har en särskild relevans för programmet och programområdet. De är sådana där naturmiljöerna i programområdet kan antas ha en väsentlig funktion för att Sverige som helhet ska kunna uppnå dessa miljömål. Dessa har markerats med fetstil ovan.

2.3 NORGES MILJÖKVALITETSMÅL

Stortinget i Norge har antagit sammanlagt 23 miljömål fördelade under 6 rubriker.

1 Naturmangfold

Miljømål 1.1. Økosystemene skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Miljømål 1.2. Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal bedres

Miljømål 1.3. Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

2. Kulturminner og kulturmiljø

Miljømål 2.1. Tapet av verneverdige kulturminner skal minimeres

Miljømål 2.2. Et prioritert utvalg automatisk fredede og andre kulturminner skal ha et ordinært vedlikeholds nivå innen 2020

Miljømål 2.3. Et representativt utvalg kulturminner og kulturmiljø skal være vedtaksfredet innen 2020

Miljømål 2.4. Fredede bygninger, anlegg og fartøy skal ha et ordinært vedlikeholds nivå innen 2020

3. Friluftsliv

Miljømål 3.1. Friluftslivets posisjon skal tas vare på og utvikles videre gjennom ivaretagelse av allemannsretten, bevaring og tilrettelegging av viktige friluftslivsområder, og stimulering til økt friluftslivsaktivitet for alle

Miljømål 3.2. Naturen skal i større grad brukes som læringsarena og aktivitetsområde for barn og unge

4. Forurensning

Miljømål 4.1. Forurensning skal ikke skade helse og miljø

Miljømål 4.2. Utslipp av helse- og miljøfarlige stoffer skal stanses

Miljømål 4.3. Veksten i mengden avfall skal være vesentlig lavere enn den økonomiske veksten, og ressursene i avfallet utnyttes best mulig gjennom materialgjenvinning og energiutnyttelse

Miljømål 4.4. Å sikre trygg luft. Basert på dagens kunnskapsstatus blir følgende nivå sett på som trygg luft: Årsmiddel PM10: 20 µg/m³ Årsmiddel PM2,5: 8 µg/m³ Årsmiddel NO₂: 40 µg/m³

Miljømål 4.5. Støyplager skal reduseres med 10 prosent innen 2020, sammenliknet med 1999. Antall personer som er utsatt for over 38dB innendørs støynivå skal reduseres med 30 prosent innen 2020, sammenliknet med 2005.

5. Klima

Miljømål 5.1. Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990

Miljømål 5.2.: Norge har under Parisavtalen tatt på seg en forpliktelse til å redusere utslippene av klimagasser med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent i 2030 sammenliknet med nivået i 1990

Miljømål 5.3. Norge skal være klimanøytralt i 2030

Miljømål 5.4. Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050

Miljømål 5.5. Reduserte utslipp av klimagasser fra avskoging og skogdegradering i utviklingsland, i samsvar med bærekraftig utvikling

Miljømål 5.6. Politisk mål om at samfunnet skal forberedes på og tilpasses klimaendringene

6. Polarområdene

Miljømål 6.1. Omfanget av villmarkspregede områder på Svalbard skal holdes ved lag, og naturmangfoldet bevares tilnærmet upåvirket av lokal aktivitet

Miljømål 6.2. De 100 viktigste kulturminnene og kulturmiljøene på Svalbard skal sikres gjennom forutsigbar og langsiktig forvaltning

Miljømål 6.3. Negativ menneskelig påvirkning og risiko for påvirkning på miljøet i polarområdene skal reduseres

Flera av målen har en særskild betydelse for programområdet. Det gæller særskilt inom område 1 – biologisk mångfald, där programområdets naturtyper skiljer sig väsentligt från de i mellersta och södra Norge.

3 AVGRÄNSNING AV MILJÖBEDÖMNINGEN

En miljökonsekvensbeskrivning ska identifiera, beskriva och bedöma de betydande miljöeffekterna. Enligt miljöbalken 6 kap 2 § avses med miljöeffekter direkta eller indirekta effekter som är positiva eller negativa, som är tillfälliga eller bestående, som är kumulativa eller inte kumulativa och som uppstår på kort, medellång eller lång sikt på:

1. befolkning och människors hälsa,
2. djur- eller växtarter som är skyddade enligt 8 kap., och biologisk mångfald i övrigt,
3. mark, jord, vatten, luft, klimat, landskap, bebyggelse och kulturmiljö,
4. hushållningen med mark, vatten och den fysiska miljön i övrigt,
5. annan hushållning med material, råvaror och energi, eller
6. andra delar av miljön.

Avgränsningssamrådet handlar om att samråda om omfattning och detaljeringsgrad i miljöbedömning och MKB.

3.1 DETALJERINGSGRAD OCH OMFATTNING

En miljökonsekvensbeskrivning ska innehålla de uppgifter som är rimliga med hänsyn till:

- Bedömningsmetoder och aktuell kunskap
- Programmets innehåll och detaljeringsgrad
- Allmänhetens intresse
- Att vissa frågor kan bedömas bättre i samband med prövningen av andra planer och program eller i tillståndsprövningen av verksamheter eller åtgärder.

MKB:ns omfattning och detaljeringsgrad ska vara rimlig med hänsyn till ovanstående punkter. Miljöbedömningen har samma detaljeringsgrad som programmet vilket generellt innebär en översiktlig nivå.

Följande disposition föreslås preliminärt för miljökonsekvensbeskrivningen:

- Sammanfattning
- Inledning (Bakgrund, syfte)
- Beskrivning av området i nuläget, andra planer och program
- Generella bedömningsgrunder, MKB-metod och avgränsning
- Beskrivning av programmet
- Beskrivning av nuläget samt bedömning av programmets konsekvenser för de betydande miljöaspekterna
- Beskrivning av vilken hänsyn som tagits för att mildra negativa miljökonsekvenser, t.ex. i programmets genomförande och övervakning.
- Beskrivning av nollalternativet samt beskrivning och bedömning av alternativ
- Samlad bedömning med bedömning av måluppfyllelse
- Uppföljning.

3.2 GEOGRAFISK AVGRÄNSNING

Den rumsliga avgränsningen utgörs i de flesta avseenden av programområdets gräns. För andra miljöaspekter kan påverkan uppstå även utanför själva programområdet. Det geografiska område som påverkas varierar således beroende på vilken aspekt som studeras.

3.3 AVGRÄNSNING I TID

Det är omöjligt att definiera en tidshorisont eftersom programmet leder till olika projekt vars tidshorisont inte går att bedöma.

3.4 AVGRÄNSNING I SAK

I tabellen nedan har vi tagit fram ett förslag till en första bedömning av i vilken mån vi kan förvänta oss att programmets insatser kan komma att påverka de olika miljöaspekter där vi ser den potentiella påverkan som mest betydande.

Vår bedömning är att insatser inom de olika områdena både kan bidra till en positiv utveckling av de olika miljöaspekterna och potentiellt skapa en negativ påverkan. I tabellen nedan har vi använt plustecken (+) för att markera en förväntad positiv påverkan och minustecken (-) för att markera en förväntad (potentiellt) negativ påverkan. Det är vår preliminära bedömning att vissa av insatsområdena kan förväntas samtidigt ha både en positiv och en negativ påverkan, beroende på de enskilda finansierade projekten.

En nolla (0) betyder att vi inte kan förvänta oss någon betydande påverkan, alternativt att en påverkan är indirekt och att den bättre kan bedömas genom en miljöbedömning på en annan nivå, t.ex. i en tillståndsansökan eller bygglovsansökan.

Vi har också valt att sätta ut 1 – 3 tecken för att markera den förväntade betydelsen av påverkan. Ett tecken ska här indikera att den finns en potentiell påverkan som kan vara betydande i den angivna riktningen och tre tecken anger att den potentiella påverkan kan bli betydande. Således betyder - *att vi kan förvänta oss att projekten inom detta specifika målområde kan förväntas ha en potentiellt negativ påverkan på en given miljöaspekt.* Och --- *att vi kan förvänta oss att projekten inom detta specifika målområde kan förväntas ha en avsevärd negativ påverkan på en given miljöaspekt.*

Färgerna i tabellen indikerar således till vilka delar av programmet och vilka miljöaspekter som miljöbedömningen föreslås koncentreras. De mörkare rosa fälten är de där vi kan förvänta oss den största potentiella positiva eller negativa påverkan på miljön. Även i de ljusare rosa fälten kan vi

förvänta oss en viss påverkan på miljön. För de gråa områdena förväntar vi oss antingen ingen nämnvärd påverkan eller effekter av ett slag som bättre hanteras på en annan nivå, t.ex. när det gäller konkreta finansierade projekt.

Programinnehåll		Miljöaspekter							
Policy Objectives	Specifika mål	Naturmiljöer	Vattenmiljöer	Kulturarv/-miljö	Klimat	Risk och säkerhet	Markförorening	Luftkvalitet	Buller
PO1 Ett smartare Europa	Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik	++/-	+/-	+/-	++/-	+/0	+/0	+/0	0
	Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap	--	+/-	-	+/-	0	0	0	0
PO2 Ett grönare Europa	Främja anpassning, riskförebyggande och motståndskraft mot katastrofer i samband med klimatförändringar	++	++	+++	+	+++	0	0	0
	Fremme övergången till cirkulär ekonomi	+++	+++	++	++	0	++	++	++
PO 4. Ett mer socialt Europa	<u>Gränsoverskridande utbildning, praktisering og livslång läring</u>	0	0	0	0	0	0	0	0
	Grenslöst arbetsmarked	-	-	0	-	-	-	-	-

Nedan ger vi en kort kommentar till hur vi har bedömt de olika specifika målen potentiella miljöpåverkan och behovet av att genomföra en miljöbedömning av de föreslagna insatserna.

PO1 - Ett smartare Europa genom innovation och ekonomisk omvandling

- *Förbättra forsknings- och innovationskapaciteten och användningen av avancerad teknik*

Inom detta område förväntar vi oss projekt som syftar till att utveckla samverkan mellan forskningen (akademier och forskningsinstitut) å ena sidan och samhället och näringslivet å andra sidan. Fokus förväntas ligga på samverkan som går på tvärs över nationsgränserna. Projektarbetet i sig förväntas ha mycket begränsad miljöpåverkan. Den påverkan som kan förutses handlar istället om den indirekta, dvs. den påverkan som utvecklade innovationer kan ha på miljön när de t.ex. omsätts i produktion eller på andra sätt kommer samhället till nytta. Här kommer det vara viktigt att insatserna styr mot innovationer som är hållbara. Erfarenheterna från motsvarande insatsområde under programperioden

2014 – 2020 pekar mot att en betydande andel av projekten hade uttalade hållbarhetsfrågor som bärande delar i innovationerna.

Vår bedömning är därför att det finns en viss potential för både en positiv och en negativ påverkan av olika typer av miljöaspekter. Viktigast bedömer vi vara projektens potentiella påverkan på klimat och naturmiljön.

- *Utveckla färdigheter för smart specialisering, strukturomvandling och entreprenörskap*

Inom detta område förväntar vi oss ett något bredare spektrum av företagsutvecklings- och affärsutvecklingsinsatser. Möjliga mål för projekten kan vara att stimulera företagssamverkan, ökad export eller andra typer av utveckling av den gränsregionala marknaden. Hållbarhet bör vara en integrerad del i all affärsutveckling under programmet. Att fokusera smart specialisering bör främja ett innovationsinriktat arbete. Men här menar vi att det är viktigt att bedöma möjliga negativa miljöaspekter av detta specifika mål, främst koncentrerat till en eventuell påverkan på klimat och naturmiljöaspekter. Ett exempel skulle kunna vara insatser kopplade till investeringar i besöksnäringen.

PO 2 Et grønnere Europa

- *Främja anpassning, riskförebyggande och motståndskraft mot katastrofer i samband med klimatförändringar*

Insatserna inom detta mål är fokuserade på att skapa olika typer av miljönyttor. En viktig del i bedömningen blir därför att bedöma om denna del i programmet ges så stor tyngd som kan motsvaras av programmets samlade mål. Vår bedömning är att insatserna inom detta specifika mål har potential att främst gynna risk- och säkerhetssituationen och de kulturarvsnäringar som annars riskerar att påverkas mest negativt av klimatförändringarna (t.ex. rennäringar och fiske). Men insatserna kan också gynna områdets natur- och vattenmiljöer i allmänhet, t.ex. genom olika resiliensstärkande insatser.

- *Fremme overgangen til sirkulærøkonomi*

Även insatserna inom detta område syftar till att stärka hållbarhetsdimensionerna i utvecklingsarbetet, att bevara och skydda naturmiljöer. Insatserna kan ha en potentiell positiv påverkan på natur- och vattenmiljöerna i stort, liksom också på kulturarvsmiljöer utsatta för en negativ miljöpåverkan. Insatserna inom detta område kan också komma att få en positiv påverkan i ett mer lokalt perspektiv, t.ex. i områdets tätorter och stadsmiljöer. Här kan även miljöaspekter som markföroreningar, luftkvalitet och buller också komma att påverkas positivt.

PO 4. Et mer sosialt Europa

- *Grenseoverskridende utdanning, praktisering og livslang læring*

Insatserna inom detta område kommer främst att fokusera på utbildning, livslångt lärande och kompetensförsörjning genom samverkan över gränserna. Vår bedömning är att miljöpåverkan från insatserna inom detta område blir väldigt begränsade och att de därför inte bör ingå i miljökonsekvensbeskrivningen.

- *Grenseløst arbeidsmarked- Effektivisera arbeidsmarknaderna och förbättra tillgången*

till sysselsättning av god kvalitet över gränserna

Detta område kommer att kunna ha en viss påverkan på miljöaspekterna, främst genom ett ökat resande. Om detta resande inte sker hållbart kan det innebära en belastning på naturmiljön och klimat. Negativa effekter kan också uppstå på mer lokala miljöpåverkansaspekter, såsom luftmiljö och buller. Då vi saknar andra nivåer för att hantera sådana effekter kan de vara värt att inkludera dessa i en bedömning.

